

3. Begmatova D.A. Tizimli tahlili asosida biologiya va kimyo yoʻnalishi talabalariga molekulyar fizika mavzularini oʻqitish usullari. // *American Journal of Social Science* 2.5 (2024): 118-123.
4. Begmatova D., Eshkuvatov H., Abdullayev N., Xodjayeva N., Suvonova O., Ishtayev J. Use of educational technologies in teaching the basics of nanophysics, nanomaterials and nanotechnologies. // *Results in Optics*, 2024, 16, 100717.
5. Begmatova D., Yakubova B. Integrated approach in teaching the subject "earth's magnetic field". // *Uzbek Journal of Modern Physics*, 2024, 1(1).
6. Abdullaev A., Begmatova D., Abdullaev B., Azimova N. The temperature regime of solar greenhouses, taking into account the seasonal non-stationarity of thermal processes pierced in them. // *In AIP Conference Proceedings*. 2022, October, Vol. 2637, № 1. AIP Publishing.
7. Haydarov K., Rayimbaev J., Abdujabbarov A., Palvanov S., Begmatova D. Magnetized particle motion around magnetized Schwarzschild-MOG black hole. // *The European Physical Journal C*, 2020, 80(5), 399.
8. Begmatova D., Zahidova M.A. Umumiy fizika mavzularini tizimli tahlil metodi asosida oʻqitish metodikasi. // «Fan va jamiyat» jurnali, 2024, №6, 108-b.
9. Begmatova D. Umumiy fizikani biologiya ixtisosligi talabalariga tizimli tahlil usulidan foydalanib oʻqitish usullari. // *ToshDPU Ilmiy axborotlari*, 2025, 1-son, 282-b
10. Yakubova B.A. Tabiiy fanlarni oʻqitishda pedagogik texnologiyalardan foydalanish metodikasi. // *Fizika, matematika va informatika jurnali*, 2024(5), 115-b.

REZYUME. Ushbu maqolada talabalarning kasbiy kompetentligini shakllantirish jarayonida fizika fanini biologiya, kimyo va geografiya kabi tabiiy fanlar bilan integratsiyalashgan holda oʻqitishning metodik asoslari yoritiladi. Integratsiyalashgan yondashuvning afzalliklari, oʻqitishda tizimli tahlil olib borish, amaliyotga yoʻnaltirilgan topshiriqlarni qoʻllash hamda interaktiv metodlardan foydalanish orqali fanlararo bogʻliqlikni taʼminlashning samaradorligi ilmiy asosda koʻrsatib beriladi. Shuningdek, integratsion model asosida talabalarda tanqidiy fikrlash, muammoni hal qilish va kasbiy vaziyatlarda ilmiy bilimlardan samarali foydalanish koʻnikmalarini shakllantirish imkoniyatlari yoritiladi.

РЕЗЮМЕ. В данной статье раскрываются методические основы преподавания физики в интеграции с такими естественными науками, как биология, химия и география, с целью формирования профессиональной компетентности студентов. На научной основе обоснована эффективность интегративного подхода, системного анализа в обучении, применения практико-ориентированных заданий и интерактивных методов, обеспечивающих междисциплинарную взаимосвязь. Кроме того, рассматриваются возможности формирования у студентов навыков критического мышления, решения проблем и эффективного применения научных знаний в профессиональных ситуациях на основе интеграционной модели.

SUMMARY. This article presents the methodological foundations of teaching physics in integration with natural sciences such as biology, chemistry, and geography to develop students' professional competence. The study scientifically substantiates the effectiveness of the integrative approach, systematic analysis in education, the use of practice-oriented tasks, and interactive teaching methods to ensure interdisciplinary connections. Furthermore, it highlights the opportunities for developing students' critical thinking, problem-solving skills, and the effective application of scientific knowledge in professional contexts through the integration model.

TIGIW BUYÍMLARÍN KONSTRUKCIYALAW PÁNINDE OQÍW PROCESIN SHÓLKEMLESTIRIWDIŇ PEDAGOGIKALÍQ TEXNOLOGIYALARÍ

A.D.Berdimbetova – docent

Ájiniyaz atındaǵı Nókis mámleketlik pedagogikalıq institutı

Tayanch soʻzlar: tikuvchilik, dizayn, dars, oʻquv jarayoni, pedagogik texnologiya, innovatsiya, texnologik taʼlim, kompetentsiya.

Ключевые слова: шитьё, дизайн, урок, образовательный процесс, педагогическая технология, инновация, технологическое образование, компетенция.

Key words: sewing, design, lesson, educational process, pedagogical technology, innovation, technological education, competence.

Kirisiw. Tigiw buyımların konstrukciyalaw páninde tálim procesin nátiyjeli shólkemlestiriw pedagogikalıq texnologiyalardı innovaciyalıq jantasıwlar menen uýǵınlastırıwdı talap etedi. Bul process bolajaq texnologiyalıq tálim oqıtıwshılarınıń bilim, kónlikpe hám kompetenciyların rawajlandırıwǵa qaratılǵan zamanagóy oqıw metodların qollanıw arqalı ámelge asırıladı. Sonıń ishinde, joybar tiykarında oqıtıw, mashqalalı bilimlendiriw, sáwlelendiriwshi hám kollaboraciyalıq usıllar, sonday-aq, sanlı texnologiyalar járdeminde sabaqlardı bayıtıw bilimlendiriw nátiyjeliligin arttırıwǵa xızmet etedi. Bul jantasıwlar bolajaq texnologiyalıq bilim beriw oqıtıwshı-

larınıń erkin pikirlew, dóretiwshilik qatnastı rawajlandırıw hám ámeliy kónlikpelerin jetilistiriwge imkan beredi.

Tiykarǵı bólim. Tigiw buyımların konstrukciyalaw pání – bul kiyim hám basqa tigiw ónimlerin jaratıw, joybarlaw hám tayarlaw procesin úyretiwshi áhmiyetli kásiplik-ámeliy pán esaplanadı. Ol joqarı oqıw orınlarında texnologiyalıq bilimlendiriw kásip-óner kolledjleri, dizayn hám moda tarawlarındaǵı oqıw baǵdarlamalarınıń tiykarǵı bólimin quraydı. «Tigiw buyımların konstrukciyalaw» pániniń maqseti studentlerge kiyimlerdeń konstruktiv dúzilisi, texnikalıq sıızılmalar, modellestiriw hám islew beriw basqışları haqqında tereń bilim beriwge xızmet etedi

Bul pániniń tiykarǵı úyreniletuǵın baǵdarları tómendegilerden ibarat:

- buyım konstrukciyasınıń tiykarları, yaǵnıy kiyim formaları hám túrleri (kóylek, shalbar, yubka, jeń, jaǵa hám t.b.), kiyim bólimleriniń óz ara baylanıslılıǵı, ólshem hám proporciyalar;

- sızılma hám konstruktivlik eskizler, yaǵnıy detallardı sızıw, ólshemler tiykarında tiykarǵı konstrukciya tayarlaw, grafikalıq qayta islewler;

- ólshew usılları, yaǵnıy antropometriyalıq ólshewler, ólshemler tiykarında konstrukciya jaratıw, standart hám individual kiyim tigiw;

- modellestiriw, yaǵnıy tayar konstrukciyanı formaǵa keltiriw, estetikalıq kórinis hám dizayn, zamanagóy modeller menen islew;

- kiyim konstrukciyasın islep shıǵıw, yaǵnıy islep shıǵarıwǵa tayarlaw, durıs material tańlaw, texnologiyalıq kartalar dúziw [4].

«Tigiw buyımların konstrukciyalaw» pániniń ámeliy bólimi tómendegilerden ibarat:

Pán shenberinde bolajaq texnologiyalıq tálim oqıtıwshıları tiykarǵı kiyim konstrukciyaların tayarlaw (yubka, kóylek, shalbar, jeń, jaǵa), ólshem alıw hám grafikalıq esaplawlar, joybar tiykarında ózbetinshe modeller tayarlaw, tayar kiyimlerde modellestiriw sıyaqlı wazıypalardı orınlaydı.

Sonday-aq, tigiw buyımların konstrukciyalaw sabaqlarında bilim beriw procesin shólkemlestiriwde diferencial qatnas úlken áhmiyetke iye. Hár bir studenttiń jeke mıtájlikleri hám qábiiletlerin esapqa alǵan halda oqıw materialların individual tárizde usınıw bilimlendiriw nátiyjeliligin arttıradı.

Bunnan tısqari, pedagogikalıq monitoring, refleksiya hám qayta baylanıs procesleri oqıw iskerligin basqarıw hám qadaǵalaw imkaniyatın beredi. Nátiyjede, pedagogikalıq texnologiyalardan aqılǵa muwapıq paydalanıw bolajaq texnologiyalıq tálim oqıtıwshılarınıń kásiplik tayarlıq dárejesin arttırıwǵa hám bilimlendiriw sistemasınıń básikege shıdamlılıǵın támiyinlewge xızmet etedi.

Házirgi waqıtta bilimlendiriw texnologiyası járdemshi qural bolıp qalmaq, oqıw procesiniń rawajlanıwında úlken rol oynap, onıń shólkemlestiriw formaları, metodları, mazmunın ózǵertetuǵın jańa sistema dep túsiniwmekte. Bul bolsa, óz nábwetinde, bolajaq texnologiyalıq tálim oqıtıwshılarınıń pedagogikalıq oy-pikrine óz tásirin kórsetpekte [2].

Pedagogikalıq texnologiya – tálim-tárbiya procesinde zamanagóy pedagogikalıq texnologiyalardı qollanıw, texnologiyalıq qatnas tiykarında tálim-tárbiya procesiniń nátiyjeliligin arttırıw mashqalaların úyrenedi. Innovaciyalıq bilim beriw procesinde qollanılatuǵın texnologiyalar innovaciyalıq bilim beriw texnologiyaları yaki bilim beriw innovaciyaları dep ataladı. Oqıtıwshı innovaciyalıq texnologiyalar tiykarında sabaqtı shólkemlestirgende hár túrli texnikalıq qurallardan (kompyuter, proektor, elektron doska hám basqalar) paydalanıwı, interaktiv metodlar tiykarında sabaq ótiwi de múmkin [1].

Óz pániniń mazmun-mánisi, temaları, usı tarawda jaratılǵan pán jetiskenlikleri hám innovaciyalar haqqında jańa maǵlıwmatlardı úyrengen halda oqıtıw procesinde

olardı qollanıw, mısallar keltirip, bilim beriwde jańa metodtı jaratıwı hám de sol tiykarda sabaq ótiwi múmkin. Innovaciyalıq texnologiyalar oqıtıwshı óz jumısınan qanaatlanbaǵanınan kelip shıǵadı, onı jaqsılawǵa baylanıslı jańalıq kirgiziwge háreket etedi.

Innovaciyalıq pedagogikalıq texnologiya – bul bilimlendiriw procesin zamanagóy shólkemlestiriw sisteması bolıp, ol bilimlendiriwdiń zárúr sapasın támiyinleydi hám jedel ilimiy-texnikalıq rawajlanıw talaplarına juwap beretuǵın, bilimlendiriw formaların jetilistiriw wazıypasın gózlegen oqıw proceslerin texnika hám insan faktorlarında, olardıń birgeliktegi háreketleri quralında jaratıw, engiziwdiń izbe-iz usılı bolıp tabıladı. Bilimlendiriw procesinde innovaciyalıq pedagogikalıq texnologiyalardan paydalanıw dáwir talabı esaplanadı [3].

Bilimlendiriw procesinde jańa innovaciyalıq texnika-texnologiyalardan paydalanǵan halda sabaq ótiw, eń sońǵı texnikalar menen úskenelengen laboratoriya xanalarınan paydalanǵan halda sabaqlar ótkeriw, qánigelik boyınsha, mäselen, texnologiya tarawındaǵı eń sońǵı innovaciyalar haqqında maǵlıwmatlar keltirip, dúnya tájiriybesinen úlgiler keltirip ótiw, bolajaq texnologiyalıq tálim oqıtıwshıların jańalıq jaratıw ruwxında tárbiyalawǵa túrtki boladı.

Bizge belgili, hár qanday texnologiya bilimlendiriwdiń jańa mazmunın rawajlandırıwshı bilimlendiriw principlerine tiykarlanadı hám bilim alıwshı shaxstı tárbiyalaw, onda miynet hám belgili baǵdarlarda kásiplik kónlikpelerdi payda etiwge baǵdarlanadı. Bilimlendiriw procesiniń belsendi subyektleri bolıp bolajaq texnologiyalıq bilim beriw oqıtıwshıları bolıp, olardıń birgeliktegi iskerligi belgili tema (yaki pánler tiykarları) boyınsha az kúsh hám waqıt sarplaǵan halda teoriyalıq hám ámeliy bilimlerde tereń ózlestiriw imkaniy beriwshi procesiniń ulıwma mazmunın táriyipleydi.

Oqıtıwshınıń belsendi, nátiyjeli jumıs islewine baǵdarlanǵan bilimlendiriw procesiniń metodikalıq islep shıǵılıwınan parıqlı túrde, bilimlendiriw procesin jedellestiriw hám jedellestiriwge baǵdarlanǵan pedagogikalıq texnologiyalar bilim alıwshılardı qaratıladı, sonday-aq, olardıń jeke hám oqıtıwshı menen birgeliktegi jumısın esapqa alǵan halda oqıw materialın ózlestiriwge sharayat jaratadı, tálim-tárbiyası pútkil sabaq dawamında bolajaq texnologiyalıq tálim oqıtıwshılarınıń belsendiligi hám qızıǵıwshılıǵın turaqlı túrde rawajlandırıw barıw maqsetin názerde tutadı, oqıw faktorların jaratıwǵa tiykarlanǵan pedagogikalıq texnologiya talapların oqıw yamasa óndirislik jumısqa jedel tartıw imkaniyatın beredi. Kerisinshe jaǵdayda, ázzi, jeterli dárejede túsiniksiz yamasa anıq nátiyjeni gózlemey atırǵan tapsırmalar sabaqtıń nátiyjesiz juwmaqlanıwına alıp keliwi múmkin.

Innovaciyalıq usıllarda sabaq ótiw procesin, yaǵnıy zamanagóy pedagogikalıq texnologiyalardı baslanǵısh bilim beriw dáwirinen baslap shólkemlestiriw bilimlendiriw sistemasında joqarı nátiyje beredi. Bul degeni, baslanǵısh bilim beriw ulıwma orta bilimlendiriwdiń tiykari esaplanadı. Mine, usı tiykardı bekkem túrde qurıw keleshekkegi bilimlendiriw processleriniń ótiwinde de qolaylılıq jaratqan boladı [3].

Óz-ózin kelip shıǵadı, baslanǵısh bilimlendiriwden baslap shólkemlestirilgen pedagogikalıq texnologiyalar bilimlendiriwdiń keyingi dáwirlerinde shólkemlestirilinde birinshi basqısh wazıypasın atqaradı.

Miynetti qádirlaw miynet adamlarınıń qádır-qımbatın onıń mashaqatı ushın shın kewilden gúresi, ósip kiyatırǵan jas áwladqa tálim-tárbiya beriw procesinde miynet kompetenciya ların rawajlandırıw zárúr bolıp, jas áwlad jámiyetimizdiń rawajlanıwına óz bilimi, miyneti, kásip-ónerleri menen úles qosıwları pedagog tárbiyashılardıń aldında turǵan eń áhmiyetli wazıypalardan biri esaplanadı.

Bunnan tısqari qol miynetine úyretiwde «Tigiw hám pishiw», «Aspazlıq», «Plastilin menen islew», «Qaǵaz hám karton menen islew», «Applikaciya hám mozaika jumsları» túrleri menen basqıshpa-basqısh tanısıp baradı. Jaratılǵan miynet nátiyjeleri ózine hám átirapındaǵılarǵa payda keltiretuǵının kórgen oqıwshı miynetti qásterlep saqlawǵa hám miynet adamlarınıń miynet nátiyjelerin húrmet etiwge úyrenedi. Tapsırılǵan jumısqa juwapkershilik sezimin hám miynettegi tártipti tárbiyalaw, oqıtıwdı óndiris penen birge alıp barılıwı salamatlıq hám jas áwlad ushın paydalı, jámiyet ushın kerekli miynet izbeizligin ámelge asıradı [4].

Miynet mádeniyatın qalıplestiriw ushın sabaqlarda bárqulla bolajaq texnologiyalıq tálim oqıtıwshılarınıń itibarın ásbap hám materiallardı saqlaw qaǵıydaları hám de jaylastırıw tártibine, jumıs ornın durıs úskenelewge, materiallardan únemli paydalanıw usıllarına, jumıs háreketleriniń norması hám sapasına, jumıs kórsetkishin támiyinlewshi ilajlarǵa, islew beriwde alınǵan anıqlıq hám tazalıqqa ámel etiwge hám aqırında nárseni shıraylı etip bezewge talap etip barıw kerek. Kerekli material hám ásbaplar menen jeterli támiyinlenbegenligi de miynet mádeniyatınıń rawajlanıwına unamsız tásir etedi.

Geyde bolajaq texnologiyalıq tálim oqıtıwshılarınıń tayar emesligi hám shólkemlespegenligi sebepli oqıtıwshınıń kóp waqtı biykarǵa sarplanadı: biri qayshısın, ekinshisi qaǵazın alıp kelmesten sabaqlarǵa qatnasıw jumıs islep atırǵan joldasın bir nársen sorap shalǵıatı.

Sonıń ushın oqıtıwshı sabaq baslawdan aldın topar sárdarları járdeminde bolajaq texnologiyalıq tálim oqıtıwshıları arasındǵı óz ara doslıq járdemge súyenip óz waqtında ilajlar kóriw kerek. Biraq hár qanday jaǵdayda da studentti úyine jibermew yamasa jaza beriw tártibinde studentti jumıssız qaldırma w kerek.

Tigiw buyımların konstruksiyalaw páninen oqıw procesin shólkemlestiriw bolajaq texnologiyalıq tálim oqıtıwshıların belgili bir miynet kónlikpeleri menen qurallandırwǵa xızmet etip ǵana qoymastan, olardıń aqılıy hám dóretilshilik qábiletlerin rawajlandırıw hám olarda miynetke kompetenciyasın tárbiyalawda júdá úlken áhmiyetke iye bolǵan texnologiya sabaqları júdá zárúr. Oqıtıwshınıń óz pánin jaqsı biliwi bolajaq texnologiyalıq tálim oqıtıwshılarınıń tabıslı oqıtıwdıń eń áhmiyetli shártlerinen biri bolıp esaplanadı. Óz pánin jaqsı bilgen oqıtıwshı qanday da bir buyımdı tayarlaw usılın sheberlik penen túsindirip hám kórsetip bere aladı, bul bolsa miynet ámellerin oqıwshı durıs túsiniwin támiyinleydi. Oqıtıwshı usı kompetenciya menen sabaqqa puqta tayarlıq kóriwi,

bolajaq texnologiyalıq tálim oqıtıwshılardıńa kórsetetuǵın buyımdı oqıtıwshınıń ózi aldınnan tayarlap kóriwi kerek, sebebi buyımdı tayarlaw barısında qıyın jumıs usılların qollanıwǵa tuwrı kelip qalıwı múmkin [5].

Eger oqıtıwshınıń ózi zatları aldınnan tayarlasa, bolajaq texnologiyalıq tálim oqıtıwshılardıńa onı tayarlawdıń jetiliske metod hám usılların islep shıǵadı. Hár bir sabaq bolajaq texnologiyalıq tálim oqıtıwshılarınıń bilim hám kónlikpelerin keńeytiw hám bekkemlewi, olarda turaqlı unamlı kónlikpe hám ádetlerdi qalıplestiriwge járdem beriw kerek.

Sabaqtıń wazıypasın tek bilim beriw hám kónlikpe payda etiwden ibarat etip qoymastan, tárbiya beriw hám kamalǵa keltiriw wazıypaları menen baylanıstırıp alıp barıw zárúr. Sonıń ushın da oqıtıwshı ózi oqıtıp atırǵan bilimdi biliwi kerek. Bul bolsa qanday da bir temaǵa tayarlanıp atırıp, oqıtıwshı usı sabaq materialı tiykarında bolajaq texnologiyalıq tálim oqıtıwshılarınıń ádep-ikramlılıqtıń qanday ideyaların ańlawǵa alıp keletuǵının, dıqqat, pikirlew, yad, kózqaras, erk-ıqrardı rawajlandırıw hám basqa sol sıyaqlı qásiyetlerdi shaxs sıpatın qalay jetilistiriwge erisiwin anıq kóz aldına keltiriw kerek.

Student kóp sorawları óz betinshe sheshiw kerek. Bolajaq texnologiyalıq tálim oqıtıwshılarınıń aktiv pikirlew iskerligi, baslamalı payda bolıwı, ushıraǵan qıyınshılıqlardı jeńiwı, aldın payda bolǵan miynet bilim hám kónlikpelerin aqılǵa muwapıq hám dóretilshilik penen qollay alıwdı úyreniw kerek. Óz betinshe shıńǵıw saatında tiykarǵı belsendi shaxs studentler. Biraq soǵan qaramastan sabaqtıń bul basqıshında da oqıtıwshınıń wazıypası oǵada úlken hám juwapkershilikli.

Bunday shıńǵıwlar da maqsetti aytıp, jumıs usılların kórsetip qoyıw jetkilikli, bolajaq texnologiyalıq tálim oqıtıwshılarınıń erkin islewı kerek dep oylaw úlken qáte boladı. Oqıtıwshı ilajı barınsha az sóylew, áste-aqırın dawıs penen sóylewdi ádet etiwı, bolajaq texnologiyalıq tálim oqıtıwshılardıńa sezdimew olardıń xarakterin baqlaw, olardı jaqınlasıw hám uzaqlasıwın, ornına qoyıp sóylewdi yamasa úndemewdi úyreniwı kerek. Artta qalǵan studentti jaqsı ózlestiretuǵın studentke biriktirip qoyıw kerek. Máselen, tigiwde er balalar ádette artta qaladı, olarǵa qızlardıń járdemi biriktirilgen, kerisinshe, texnikalıq dóretilshilikte oqıw tájiriye hawlisindegi jumıslarda er bala qızlarǵa járdemlesiwı kerek [2].

Usı tárizde bolajaq texnologiyalıq tálim oqıtıwshılardıńa óz ara járdem sezimi tárbiyalanadı. Oqıtıwshı hár bir studenttiń imkaniyatların esapqa alıp, bolajaq texnologiyalıq tálim oqıtıwshılardıń ruwxlandırıwı kerek. Bolajaq texnologiyalıq tálim oqıtıwshılarınıń óz betinshe islegeninde oqıtıwshınıń miyneti ańsat emes, biraq dóretilshilik miynet zawıqlı boladı.

Juwmaq. Juwmaqlap aytqanda, joqarı oqıw orınları texnologiyalıq tálimniń bolajaq oqıtıwshılardıńa texnologiya sabaqların shólkemlestiriwde zamanagóy pedagogikalıq texnologiyalardı qollanıw oqıw procesiniń nátiyjeliligini arttırıwda úlken áhmiyetke iye. Innovaciyalıq metodlar, sanlı qurallar hám individual qatnaslar arqalı bolajaq texnologiyalıq tálim oqıtıwshılarınıń dóretilshilik pikirlewın, ámeliy kónlikpelerin hám óz betinshe bilim alıw qábiletlerin rawajlandırıw múmkin.

Ádebiyatlar

1. Azizxo‘jaeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. O‘quv qo‘llanma. – Toshkent: TDPU, 2003.
2. Davlatov K. Mahnat va kasb ta‘limi tarbiyasi hamda metodikasi. – Toshkent: «O‘qituvchi», 1992.
3. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Ta‘limda innovatsion texnologiyalar (ta‘lim muassasalari pedagog-o‘qituvchilari uchun amaliy tavsiyalar). – Toshkent: «Iste‘dod», 2008.
4. Gaipova N.S., va boshqalar. Tikuvchilik texnologiyasi asoslari. O‘quv qo‘llanma. –Toshkent: «Adabiyot jamg‘armasi», 2006.
5. Muslimov N.A., Abdullaeva Q.M. Tikuvchilik buyumlarini loyhalash va modellashtirish asoslari. O‘quv qo‘llanma. – Toshkent: TDPU, 2003.

REZYUME. Maqolada tikuvchilik dizayni darslarida o‘quv jarayonini samarali tashkil etish, bo‘lajak texnologik ta‘lim o‘qituvchilarining bilim, ko‘nikma va malakalarini shakllantirishga yo‘naltirilgan pedagogik texnologiyalarni innovatsion yondashuvlar bilan uyg‘unlashtirish va zamonaviy o‘qitish usullaridan foydalanish haqida ma‘lumotlar berilgan.

РЕЗЮМЕ. В статье представлена информация об эффективной организации учебного процесса на уроках конструирования швейных изделий, сочетании педагогических технологий с инновационными подходами и применении современных методов обучения, направленных на развитие знаний, умений и компетенций будущих учителей технологического образования.

SUMMARY. The article provides information on the effective organization of the educational process in garment construction lessons, the combination of pedagogical technologies with innovative approaches, and the application of modern teaching methods aimed at developing the knowledge, skills, and competencies of future teachers of technological education.

MILLIY HÁM ULÍWMA INSANÍYLÍQ QÁDIRIYATLARDÍN OQÍWSHÍLARDÍN QARÍM-QATNAS MÁDENIYATÍN ÚYRENIWDEGI ROLÍ

T.A.Esemuratova – *úlken oqıtıwshı*

G.K.Matmuratova – *úlken oqıtıwshı*

Ájiniyaz atındaǵı Nókis mámleketlik pedagogika institutı

Tayanch so‘zlar: aql, odob, xulq-atvor, insonparvarlik munosabatlar, umuminsoniy fazilatlar.

Ключевые слова: интеллект, мораль, поведение, гуманистические, взаимоотношения, общечеловеческие качества.

Key words: intellect, moral, behavior, humanistic interrelation, human qualities

Kirisiw. Hár bir xalıqtın hám millettin ózine say arziw-ármanları hám ruwxıy sezimleri boladı. Ózbekstan Respublikası gárezsizlikke eriskennen keyin pútkil tariyxıy rawajlanıw dáwirin, xalqımız tárepinen dóretilgen hám de ata-babalarımız jaratıp ketken aldınǵı oy-pikirlerdi, milliy qádiriyatlardı, sonday-aq házirgi rawajlangan mámleketler qádiriyatların tereń úyrenip óziniń milliy mádeniyatın keńnen rawajlandırmaqta.

Qádiriyat – dep jámiyet ushın áhmiyetli bolǵan, millet, elat hám sociyallıq toparlardın mápleri hám maqsetleri jolında xızmet qılatuǵın erkinlik, sociyallıq ádalatlıq, teńlik, haqıyqatlıq, aǵartıwshılıq, gózzallıq, hadallıq, óz minnetine sadıqlıq sıyaqlı pazıyletlerdin jıyındısına ayıladı. Qádiriyat sociallıq - tariyxıy qubılıs bolsa da onıń áhmiyeti hám mazmunı jámiyet aǵzalarınń oǵan bolǵan qatnası tiykarında belgilenedi [1].

Búgingi kúnde jaslardı gárezsizlik ruwxında tárbiyalawda milliy hám ulıwma insanıyılıq qádiriyatlardan paydalanıw tálim-tárbiya nátiyjeliligini asırıw menen birge jámiyetimizdi ekonomikalıq, sociyallıq, siyasiy dárejesin kóteriwdge de xızmet etedi.

Metodlar. Ózbekstan xalqınıń milliy úrp-ádetleri, turmıs tárizin tereń úyrenip, hádişlerde keltirilgen hikmetli sózlerdi házirgi aldınǵı mádeniyat dúrdanaları menen bayıtı otırıp, durıs tárbiyaǵa tán ulıwma insanıyılıq pazıyletlerdi altıǵa bóledi:

1. Insannıń ulıwma pazıyletleri: jaǵımlılıq, gózzallıq, kórkemlilik. Kórkem adam tek kiyimi menen emes, sózi, ádebi menen de itibardı ózine tartadı. Kewli ashıqlıq, kemtarlıq, ózgelerdin húrmetin ornına qoyıw, sózge

sheshenlik, az sóylep kóp isleytuǵın úlken tájiriýbeni iyelew, beyimlilik, zıyalı, sawatlı, tábiyiylik.

2. Aqlıy qásiyetleri – adamgershilikli, qanaatshıl, jankúyer, miyrimli, itibarlı, mulayım, ádep-ikramlı, keshirimli, úlkenlerge húrmet kórsetiw, sabırılı, óziniń jeke mápin ulıwma mápke boysındırıw.

3. Isbilermenlik, isshenlik qásiyetleri–quntlılıq, intalılıq, juwapkershilikli, hadallıq, páklik, joqarı bilimlilik, shaqqanlıq, tártiplilik, alǵa ilgerilewshilik, shıdamlılıq, óz is jobasına iye bolıwı, tejer is júritiwı, saqıylıq.

4. Insannıń bilimdanlıq qásiyetleri – ziyrekligi, qatıqulaqlıǵı, tereń pikir júritiwı, tiykarlanıwshı, boljawshılıǵı, dóretiliwshılıǵı anıq-ráwshan kórsete alıwshılıǵı, kritikawshı, qızıǵıwshılıǵı, dıqqatlılıǵı, tereń bilimlilik, házir juwaplılıǵı.

5. Erk qásiyetleri shaqqanlıǵı, epshilligi, kóterińki ruwx, intızamlıǵı.

6. Sezim qásiyetleri, házilkesh, isengish, kek saqlamaytuǵın, uyalshaq, tartınshaq, diyanatlı, kishipeyillilik, iybelilik, azadalıq, názik tábiyatlılıq [2].

Usı joqarıda atap ótilgen jeke qásiyetlerdi hár bir muǵallım oqıwshılar menen qarım-qatnas jasaw payıtında olarda qalıplestirip hám rawajlandırıp barsa oqıw tárbiya jumslarınıń jaqsı jolǵa qoyılǵanlıǵınan derek beredi. Barlıq mámleketlerde de usınday jaqsı qásiyetlerdi óz xalqınıń boyına sińdirip barıwǵa hárezket qıladı. Tárbiyanıń ulıwma maqseti pedagogikalıq processte jeke maqsetke-ulıwma insanıyılıq pazıyletlerdi qalıplestiriwge qaratiladı.